

Prezident ČSSR Gustáv Husák v podniku Tesla Bratislava (1980)

„[G. Husák] bol vždy rád tam, kde sa čosi robilo so slovenskými, a nielen so slovenskými dejinami, chcel byť uprostred siločiar a vždy bol tam, buď sám hýbal dejinami, alebo sa dejiny konali s ním.“

Vladimír Mináč, spisovateľ

„Husák je ochotný obetovať čokoľvek a kohokoľvek – zásady, sľuby, program, priateľov, spolupracovníkov, nedávnych politických partnerov, svoje slovo, dobré meno a česť, len aby dosiahol, rozmnožil a potom uchránil to, na čom mu jedine záleží – moc a slávu.“

Vilém Prečan, historik

„Nerobme si ilúzie, on začal tie praktiky používať, aby neskôr aj jeho zomleli. Ale zase nebol krvilačný. Bol síce, železná ruka, ale nie krutovládca.“

Jozef Jablonický, historik

1968 sa zúčastnil na rokovaniach v Moskve, kde vystupoval kompromisne. Po návrate z Moskvy bol zvolený za prvého tajomníka ústredného výboru (ÚV) KSS a z titulu funkcie sa stal aj členom ÚV KSČ a jeho predsedníctva. Tým sa zaradil do mocenskej komunistckej špičky.

NORMALIZÁTOR

G. Husák čoraz viac opúšťal reformné pozície a postupne sa zblížil s tzv. realistami – bývalými umiernenými stúpcami reforiem. Moskva jeho činnosť pozorne sledovala a oceňovala, a tak sa stal hlavným kandidátom na post prvého muža v KSČ. Do funkcie prvého (neskôr generálneho) tajomníka ÚV KSČ ho zvolili v apríli 1969. Po nástupe k moci plánoval Husák realizovať v československej politike vlastné predstavy, no od začiatku sa ocitol pod tlakom Kremľa a domácich konzervatívco. V záujme udržania moci im neustále ustupoval, a tak nakoniec súhlasil s negáciou predošlých reforiem i nevyhnutnosťou sovietskej okupácie. V roku 1975 sa ako prvý (a jediný) Slovák stal prezidentom ČSSR, no už v priebehu nasledujúcich rokov jeho politická kariéra nabrala zosťupnú tendenciu, k čomu prispelo aj zhoršenie jeho zdravotného stavu. Po nástupe Michaila Gorbačova do čela sovietskej komunistckej strany sa opatrne prihlásil k perestrojke. Na presadzovanie nevyhnutných reforiem však už

nemal silné mocenské postavenie, energiu a ani vôľu. V roku 1987 odstúpil z postu generálneho tajomníka ÚV KSČ. V prezidentskom úrade vydržal až do 10. decembra 1989, kedy vymenoval vládu národného porozumenia a následne na svoju funkciu abdikoval. Záver života strávil v ústraní v Bratislave, kde 18. novembra 1991 zomrel.

CHCEŠ VEDIET VIAC?

Odporúčané webstránky:

www.upn.gov.sk; www.enrs.eu

.tasr.

GUSTÁV HUSÁK

Komunistický politik a štátnik, jedna z najvýraznejších, no zároveň aj najkontroverznejších postáv slovenských politických dejín 20. storočia. Ako politik stál pri zrode i páde komunistického režimu, pričom bol zároveň jeho tvorcom i obeťou. Na jednej strane bol likvidátorom prevej slovenskej štátnosti, na druhej, ako národne orientovaný komunista, tvorcom česko-slovenskej federácie. Do konca života zostal verný marxisticko-leninským ideám, kvôli ktorým neraz potláčal vlastný názor, alebo si sypal na hlavu popol sebakritiky. Z tohto pohľadu tak Gustáv Husák predstavuje smutnú a tragickú postavu slovenských dejín.

30. roky

Maturant
Gustáv Husák (1933)

50. roky

Gustáv Husák po zatknutí ŠtB
vo februári 1951

70. roky

Prezident ČSSR Gustáv Husák na návšteve
Bratislavy v roku 1975

1945

Gustáv Husák pri prejave
v roku 1945

60. roky

Gustáv Husák ako akademický
pracovník (1968)

80. roky

Gustáv Husák s Fidelom
Castrom (1983)

NA CESTE DO VEĽKEJ POLITIKY

Gustáv (Augustín) Husák sa narodil 10. januára 1913 v Dúbravke. Už počas štúdia na gymnáziu a na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave sa začal spoločensky a politicky angažovať. Inklinoval k radikálnym ľavicovým myšlienkam, a tak vstúpil do komunistickej mládežníckej organizácie Komsomol (1929) a o štyri roky neskôr aj do Komunistickej strany Československa (KSČ). Výrazným spôsobom sa angažoval aj v študentskom hnutí – najmä v Spolku socialistických akademikov a vo Zväze slovenského študentstva. Po skončení štúdia začal pracovať ako advokátsky koncipient, neskôr ako úradník Slovenského zväzu špeditérov. V roku 1939 sa zapojil do činnosti ilegálnej Komunistickej strany Slovenska (KSS), no už koncom nasledujúceho roka sa stiahol do ústrania. Napriek tomu bol ľudáckym režimom až štyrikrát nakrátko uväznený. Do komunistického odboja sa vrátil až v roku 1943 a spolu s Karolom Šmidkem a Ladislavom Novomeským sa stal členom V. (povstaleckého) ilegálneho ústredného vedenia KSS. Aktívnym spôsobom sa zapojil do príprav Povstania a na jeseň roku 1944 už patril k jeho najvýznamnejším predstaviteľom – bol členom predsedníctva Slovenskej národnej rady (SNR), poverenkom vnútra a podpredsedom KSS. Po porážke Slovenského národného povstania sa istý čas skrýval a po prechode frontu odišiel do Moskvy, kde sa v marci 1945 zúčastnil na

rokovaniach o vládnom programe a zostavení prvej povojnovej československej vlády, pričom presadzoval federatívne usporiadanie nového štátu.

V POVOJNOVOM BOJI O MOC

Požiadavka federalizácie Československa však po skončení vojny narazila na odpor KSČ. Na žilinskej konferencii KSS v auguste 1945 sa do vedenia KSS dostal Viliam Široký, čím došlo k oslabeniu mocenských pozícií povstaleckého vedenia KSS. Po voľbách v roku 1946 sa však G. Husák stal predsedom Zboru povereníkov (slovenskej vlády), vďaka čomu sa stal jedným z hlavných realizátorov slovenskej politickej krízy na jeseň 1947 a hladkého priebehu komunistického prevratu na Slovensku vo februári 1948. Po prevrate sa významným spôsobom podieľal na perzekúciách odporcov komunistického režimu na Slovensku – angažoval sa najmä v tvrdých zásahoch proti katolíckej cirkvi, a taktiež v začiatkoch kolektivizácie poľnohospodárstva. Už čoskoro sa však sám stal obeťou tohto bezprávia.

VÄZNIENIE A REHABILITÁCIA

Osudnou sa mu stala kampaň hľadania tzv. nepriateľov vo vnútri komunistickej strany. Štátna bezpečnosť z Husákovho povojnového presadzovania slovenských národných záujmov

(najmä federácie) vykonštruovala separatizmus a snahu o rozbitie Československa. Na základe toho G. Husák v apríli 1950 podrobili ostrej straníckej kritike, obvinili z tzv. buržoázneho nacionalizmu a odvolali zo všetkých významnejších štátnych a straníckych funkcií. Vo februári 1951 ho zatkli a po viac ako troch rokoch vyšetrovania v apríli 1954 odsúdili v politickom procese na doživotie. V roku 1955 mu znížili doživotný trest na 25 rokov a v máji 1960 ho v rámci veľkej amnestie prezidenta republiky prepustili na slobodu. V nasledujúcich troch rokoch však zostal v pozícii amnestovaného zločincina a jeho zložitá životná situácia sa zlepšila až po jeho straníckej a občianskej rehabilitácii v roku 1963.

NÁVRAT DO POLITIKY

Od roku 1963 pôsobil G. Husák ako vedecký pracovník v Ústave štátu a práva Slovenskej akadémie vied v Bratislave. Vďaka glorirole mučeníka 50. rokov a bojovníka za slovenské záujmy si medzi bratislavskou komunistickou inteligenciou postupne vybudoval personálne zázemie a začal byť vnímaný ako popredná osobnosť reformného prúdu. Po nástupe Alexandra Dubčeka do čela KSČ sa v apríli 1968 stal podpredsedom vlády, pričom zodpovedal za prípravu ústavného zákona o česko-slovenskej federácii. Na jej realizácii mal G. Husák rozhodujúci podiel. Zároveň s tým plánoval aj svoj návrat do vysokých straníckych funkcií. Po vojenskej invázii v auguste